

ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

80.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 5-го Октября — 1834 — Wilno. Piątek. 5-go Października.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 24-го Сентября.

Высочайшими Граматами Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена *Св. Станислава 1-й степени*, Полномочный Министръ при Тегеранскомъ Дворѣ, Генераль-Маіоръ Графъ *Симонизъ* (18-го Августа), Директоръ и Коммендантъ города Гатчины, Генераль-Маіоръ *Роопъ* 1-й (29-го Августа), Корпуса Инженеровъ Путей Сообщенія Генераль-Маіоры *Девятинизъ* и *Чернобровкинъ*; Генераль-Маіоры, Командиры полковъ Лейб-Гвардіи: Егерскаго, *фонъ-Моллеръ*; Гренадерскаго, *Николаевъ* 1-й, и Финляндскаго, *Офросимовъ* 3-й (30-го Августа); Дѣйствительные Статскіе Совѣтники, Одесскій Градоначальникъ *Левшинъ*, и Екатеринославскій Гражданскій Губернаторъ *Лонгиновъ* (4-го Сентября); 2-й степени: Командиръ 1-й Бригады 5-й Легкой Кавалерійской Дивизіи, Генераль-Маіоръ Баронъ *Врангелъ* 2-й (26-го Августа); Корпуса Инженеровъ Путей Сообщенія, Генераль-Маіоръ *Лихардовъ* (29-го Августа); Гвардейскаго Экипажа Капитанъ 1-го ранга, Флигель-Адъютантъ *Рилскій-Корсаковъ* (30-го Августа); Таурическій Губернскій Предводитель дворянства, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Баумковъ*, и Правитель Канцеляріи Новороссійскаго и Бессарабскаго Генераль-Губернатора, Статскій Совѣтникъ *Фабръ* (4-го Сентября).

— Въ четвертокъ, 20-го Сентября, происходило въ здѣшнемъ Университетѣ торжественное собраніе, удостоенное посѣщеніемъ многихъ почетныхъ особъ. Секретарь Университетскаго Совѣта, Г. Ординарный Профессоръ *Бутырскій*, открылъ засѣданіе чтеніемъ краткаго обзорнаго дѣйствій Университета и его Округа, въ теченіе 1833—1834 Академическаго года. Мѣсто не позволяеть намъ войти въ подробное разсмотрѣніе этого любопытнаго отчета: мы, съ сожалѣніемъ, должны ограничиться краткою выпискою. Общее число учащихся по всѣмъ тремъ факультетамъ было 206; вновь поступившихъ въ Университетъ 31, а продолжавшихъ въ ономъ ученіе 175; получившихъ, по окончаніи курса, ученныя степени и званія 36, оставившихъ Университетъ по собственному желанію до окончанія курса 6. Въ Комитетѣ испытанія гражданскихъ чиновниковъ подвергались экзамену 15 ч. и, изъ нихъ 4 получили аттестаты; въ Комитетѣ испытанія домашнихъ учителей 31, снабжены свидѣтельствами 27 ч. (въ томъ числѣ иностранцевъ 19 и Русскихъ подданныхъ 8). — С. Петербургскій Учебный Округъ состоитъ, какъ извѣстно, изъ шести Дирекцій Училищъ: С. Петербургской, Псковской, Новгородской, Вологодской, Олонецкой и Архангельской; въ теченіе минувшаго Академическаго года всѣхъ учебныхъ заведеній въ семь Округъ находилось: Гимназій 8, Уздѣныхъ Училищъ 48, Приходскихъ 66, частныхъ 97, и того 219; Пансіоновъ при Гимназіяхъ 5. Изъ сихъ учебныхъ заведеній въ 1833 году было 2,962 ученика, въ томъ числѣ: по окончаніи курса ученія съ правами (предоставленными воспитанникамъ бывшихъ Благороднаго Пансіона и Высшаго Училища) 25, безъ правъ съ аттестатами 145; до окончанія курса, по волѣ родителей, 2,136; исключе-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 24 Września.

Przez Najwyższe Reskrypta Najłaskawiej mianowani zostali Kawalerami orderu *Sw. Stanisława 1go stopnia*: Pełnomocny Minister przy Dworze Tatarskim, Jenerał-Major Hrabia *Simonicz* (18 Sierpnia), Dyrektor i Komendant miasta Gatchyny, Jenerał-Major *Roop 1szy* (29 Sierpnia), Korpusu Inżynierów Komunikacyi dróg, Jenerał-Majorowie *Diewiatnin* i *Czernobrowkin*; Jenerał-Majorowie, Komendanci półków *Leyb-Gwardyi*: Strzeleckiego, *Von-Moller*; Grenaderskiego *Nikolajew 1szy* i Finlandzkiego, *Ofrosimow 3ci* (30 Sierpnia); Rzeczywisci Radcy Stanu, Rządca miasta Odessy *Lewszyn*, i Ekaterynosławski Cywilny Gubernator *Longinow* (4 Września); 2go stopnia: Komendant 1szej Brygady 5tej lekkiej konnej dywizyi Jenerał-Major *Wrangel 2gi* (26 Sierpnia); Korpusu Inżynierów komunikacyi dróg, Jenerał-Major *Lichardow* (29 Sierpnia); Gwardyjskiego Ekwipażu Kapitan 1szej rangi, Skrzydłowy-Adjutant *Rimski-Korsakow* (30 Sierpnia); Taurycki Gubernialny Marszałek, Rzeczywisty Radca Stanu *Baszmałow*, i Zarządzający Kancleryą Noworossyjskiego i Bessarabskiego Jenerał-Gubernatora Radca Stanu *Fabr* (4 Września).

— We czwartek 20 Września, odbyło się w tutejszym Uniwersytecie uroczyste posiedzenie, zaszczycone bytnością wielu szanownych osób. Sekretarz Rady Uniwersytetu, P. Professor Zwyczajny *Butyrski*, odkrył posiedzenie, czytając krótki rys czynności Uniwersytetu i jego okręgu w ciągu 1833—1834 akademickiego roku. Miejsce nie dozwala nam wejść w szczegółowy rozbiór tego ciekawego zdania sprawy: z żalem ograniczamy się krótkim wyciągiem. Ogólna liczba uczących się we wszystkich trzech oddziałach była 206; nowoprzybyłych do Uniwersytetu 31, a kontynuujących w nim swe nauki 175; uczniów 36 po ukończeniu kursu otrzymało uczone stopnie, 6 opuściło Uniwersytet z własnej chęci przed końcem kursu. W Komitecie dla egzaminu Cywilnych Urzędników było examinowanych 15 osób, z których 4 dano patenta; w Komitecie dla egzaminu domowych nauczycieli 31, z których opatrzeni świadectwami 27 osób (w tej liczbie cudzoziemców 19, a Rossyjskich poddanych 8). — Petersburski Naukowy Okręg składa się, jak wiadomo, z 6ciu Dyrekcyi Szkół: Petersburskiej, Pskowskiej, Nowgorodzkiej, Wołogodzkiej, Ołoneckiej i Archangielskiej; w przeciągu upłynionego Szkolnego roku wszystkich Naukowych Zakładów w tym Okręgu było: Gimnazy 8, Szkół powiatowych 48, Parafialnych 66, prywatnych 97, w ogóle 219; Pensyonów przy Gimnazyach 5. Z tych naukowych zakładów w roku 1833 wyszło uczniów 2,962, w tej liczbie: po skończonym kursie nauk z przywilejami (nadanymi uczniom byłego Szlachentego Pensyonu i wyższej Szkoły) 25, bez przywilejów ze świadectwami 145, przed ukończeniem kursu z woli rodziców 2,136; usunięci za złe prowadzenie się 4. (Wydalający się po skończeniu kursu należą po większej części do stanu Dworzan i kupieckiego, a przed

ны за дурное поведѣніе 4. (Выбывшіе по окончаніи курса принадлежать болѣе къ сословію дворянъ и купцевъ, а до окончанія онаго къ состоянію мѣщанъ и разночинцевъ.) Въ 1833 году поступило въ учебныя заведенія С. Петербургскаго Округа 3,118 учениковъ, — въ томъ числѣ 898 изъ дворянъ, 32 изъ духовнаго званія, 484 изъ купцевъ, 552 изъ мѣщанъ, 1,140 изъ разночинцевъ и 12 незаконнорожденныхъ. Общее число учащихся въ Округѣ было: мужскаго пола 7,923, женскаго 858, всего 8,781; оно относится къ народонаселенію шести Губерній, составляющихъ Округъ, какъ 1—547. — Эта пропорція покажется весьма малою, но надобно замѣтить, что здѣсь не говорится объ ученикахъ, состоящихъ въ училищахъ духовныхъ, военныхъ и принадлежащихъ къ другимъ Министерствамъ. — По окончаніи сего отчета, читаны были: Г. Экстраординарнымъ Профессоромъ Устряловымъ Разсужденіе: *О состояніи современной Исторической Критики въ Россіи*, и Г. Ординарнымъ Профессоромъ Фишеромъ, Разсужденіе на Французскомъ языкѣ: *Sur la marche de la civilisation en Russie, et sur la part que doit y prendre la Philosophie*. Наконецъ провозглашены были имена вновь избранныхъ Почетныхъ Членовъ и окончившихъ курсъ Студентовъ, которымъ розданы шпаги. (Сбв. Пз.)

Указы Правительствующаго Сената.

Г. Вице-Канцлеръ препроводилъ къ Г. Министру Юстиціи копіи и переводы Деклараций, размысленныхъ между имъ и пребывающимъ здѣсь Нидерландскимъ Посланникомъ Барономъ Геккереномъ, о взаимной отмѣнѣ вычета съ переводимыхъ за границу наследственныхъ и другихъ имѣній, принадлежащихъ Россійскимъ и Нидерландскимъ подданнымъ. Помянутыя копіи и переводы Г. Министръ Юстиціи предложилъ Правительствующему Сенату для учиненія надлежащихъ, кому слѣдуетъ, по сему предмету предписаній.

Переводъ съ Французскаго.

Декларация.

Его Величество Императоръ Всероссийскій указомъ, даннымъ Правительствующему Сенату во 2 день Іюня 1823 года, Высочайше повелѣлъ соизволилъ: „Производимый въ казну Государственную вычетъ за вывозъ и переводъ за границу наследственныхъ и другихъ имѣній иностранцевъ отъмѣнить въ пользу подданныхъ тѣхъ Державъ, которые взаимно постановятъ во владѣніяхъ своихъ таковую же отъмѣну въ пользу Россійскихъ подданныхъ.“ Давы дѣйствіе сего указа простиралось отнынѣ же и на подданныхъ Его Величества Короля Нидерландскаго, нижеподписавшійся Чрезвычайный Посланникъ и Полномочный Министръ Его Величества Короля Нидерландскаго симъ объявляетъ именемъ своего Правительства, что вышеозначенный вычетъ не производится и не будетъ производимъ въ Королевствѣ Нидерландскомъ съ наследственныхъ и другихъ имѣній, доставшихся или принадлежащихъ Россійскимъ подданнымъ, и что отъмѣна онаго въ пользу ихъ будетъ имѣть полное и совершенное свое дѣйствіе не только во всѣхъ будущихъ случаяхъ, но даже и во всякомъ такомъ случаѣ, когда отъмѣненный вычетъ не произведенъ еще дѣйствительно и окончательно до дня подписанія сей Декларации.

Въ удостовѣреніе чего настоящая Декларация, имѣющая быть размѣненной на таковую же со стороны Министерства Его Императорскаго Величества, кою утверждается совершенное взаимство для подданныхъ Королевства Нидерландскаго, подписана имъ съ приложеніемъ печати герба его. С. Петербургъ 3го Іюня 1834.

(М. П.)

(Подпис.) Баронъ Геккеренъ.

Переводъ съ Французскаго.

Декларация.

Его Величество Императоръ Всероссийскій указомъ, даннымъ Правительствующему Сенату во 2-й день Іюня 1823 года, Высочайше повелѣлъ соизволилъ: „Производимый въ казну Государственную вычетъ за вывозъ и переводъ за границу наследственныхъ и другихъ имѣній иностранцевъ, отъмѣнить въ пользу подданныхъ тѣхъ Державъ, которые взаимно постановятъ во владѣніяхъ своихъ таковую же отъмѣну въ пользу Россійскихъ подданныхъ.“ А какъ Чрезвычайный Посланникъ и Полномочный Министръ Его Величества Короля Нидерландскаго, Баронъ Геккеренъ, данною сего дня Декларациею объявилъ именемъ своего Правительства и въ силу даннаго ему на то полномочія, что вышеозначенный вычетъ не производится и не будетъ производимъ въ Королевствѣ Нидерландскомъ съ наследственныхъ и другихъ имѣній, доставшихся или принадлежащихъ Россійскимъ подданнымъ,

коңцемъ его, до стану mieszczan i różnocyńców). W roku 1833 weszło w naukowe Zakłady Petersburskiego Okręgu 3,118 uczniów, — w tej liczbie 898 z Dworzan, 32 ze stanu duchownego, 484 z kupców, 552 z mieszczan, 1,140 z różnocyńców, i 12 nieprawnie zrodzonych. Ogólna liczba uczących się w Okręgu była: płci męskiej 7,923, żeńskiej 858, w ogóle 8,781; to ma stosunek z ludnością 6ciu Gubernii, stanowiących Okręg jak 1—547. — Ta proporcya zdaje się być bardzo małą, lecz trzeba pamiętać, że tu się nie mówi o uczniach, znajdujących się w szkołach duchownych, wojskowych i do Ministeriów różnych należących. — Po skończeniu tego zdania sprawy, czytana była przez P. Nadzwyczajnego Professora Ustriałowa rozprawa: *O stanie teraźniejszej krytyki historycznej w Rosyi*, i przez P. Zwyczajnego Professora Fiszera rozprawa w języku Francuzkim: *Sur la marche de la civilisation en Russie, et sur la part que doit y prendre la Philosophie*. W końcu ogłoszone zostały nazwiska nowowybranych Honorowych Członków i studentów, którzy ukończyli nauki, i którym rozdane były szpady.

Ukazy Rządzącego Senatu.

P. Wice-Kancierz przesłał do P. Ministra sprawiedliwości kopie i tłumaczenia z oświadczeń, wymienionych między nim i przebywającym tu Niderlandzkim Posłem Baronem Hekkerenem, o wzajemném zniesieniu potrąceń z przewożonych za granicę sukcesyjnych i innych majątków, należących do Rosyjskich i Niderlandzkich poddanych. Rzeczzone kopie i tłumaczenia P. Minister Sprawiedliwości przesłał do Rządzącego Senatu dla uczynienia potrzebnych, do kogo co należy, w tym względzie rozporządzeń.

Tłumaczenie z Francuzkiego.

OŚWIADCZENIE.

Jego CESARSKA MOŚĆ, CESARZ Wszech Rosyi Ukazem danym Rządzącemu Senatowi w dniu 2 Czerwca 1823 roku, Najwyżey rozkazać raczył: „Czynione do Skarbu Państwa potrącanie za wywożenie i przenoszenie za granicę sukcesyynego i innego majątku cudzoziemców znieść na korzyść poddanych tych Mocarstw, które wzajemnie ustanowią w krajach swoich także zniesienie na korzyść Rosyjskich poddanych.“ Żeby skutki tego ukazu rozciągały się odtąd i na poddanych Jego Królewskiej Mości Króla Niderlandzkiego, niżej podpisany Nadzwyczajny Poseł i Pełnomocny Minister Jego Królewskiej Mości Króla Niderlandzkiego ninieyszém oświadcza w imieniu swojego Rządu, że wyżey pomienione potrącanie nie czyni się i czynić się nie będzie w Królestwie Niderlandzkim z sukcesyynego i innego majątku, spadającego albo należącego do Rosyjskich poddanych, i że zniesienie jego na korzyść ich, będzie zupełne nie tylko we wszystkich następnych przypadkach, ale nawet i w każdym takim zdarzeniu, kiedy zniesione potrącanie nieuskutecznione rzeczywicie, i ostatecznie, do dnia podpisania ninieyszego oświadczenia.

Na dowód czego ninieysze oświadczenie, mające być zamienionem na także ze strony Ministerium Jego CESARSKIEY MOŚCI, przez które utwierdza się zupełna wzajemność dla poddanych Królestwa Niderlandzkiego, podpisane przezeń z przyłożeniem herbu jego pieczęci. Petersburg 3^{go} Czerwca 1834 roku.

(M. P.)

(Podpisano) Baron Hekkeren.

Tłumaczenie z Francuzkiego.

OŚWIADCZENIE.

Jego CESARSKA MOŚĆ, CESARZ Wszech Rosyi Ukazem danym Rządzącemu Senatowi w dniu 2 Czerwca 1823 roku, Najwyżey rozkazać raczył: „Pobierane do Skarbu Państwa potrącanie za wywożenie i przeprowadzanie za granicę sukcesyynego i innego majątku cudzoziemców, znieść na korzyść poddanych tych Mocarstw, które wzajemnie postanowią także zniesienie w Państwach swoich na korzyść Rosyjskich poddanych.“ A gdy nadzwyczajny Poseł i Pełnomocny Minister Jego Królewskiej Mości Króla Niderlandzkiego, Baron Hekkeren, daném dziś oświadczeniem objawił w imieniu swojego Rządu i na mocy danego mu na to pełnomocnictwa, że wyż rzeczone potrącanie nie pobiera się i pobierać się nie będzie w Królestwie Niderlandzkim od sukcesyynego i innego majątku, spadłego albo należącego do Rosyjskich poddanych; niżej więc podpisany Wice Kancierz, umocowany do tego przez Jego CESARSKĄ MOŚĆ, Najmilsiejszego swojego Pana, ni-

то нижеподписавшійся Вице-Канцлеръ, уполномоченный къ тому Его Величествомъ Императоромъ, Всемилостивѣйшимъ Государемъ его, симъ объявляетъ, что поелику изображенное въ вышеупомянутомъ указѣ условіе совершенно соблюдено Правительствомъ Его Величества Короля Нидерландскаго, то сей указъ будетъ имѣть полное и совершенное свое дѣйствіе для подданныхъ Нидерландскихъ не только во всѣхъ будущихъ случаяхъ, но даже и во всякомъ такомъ случаѣ, когда отмѣненный помянутымъ указомъ вычетъ не произведенъ еще дѣйствительно и окончательно до дня подписанія сей Декларациі.

Въ удостовѣреніе чего онъ подписалъ настоящую Декларацию, имѣющую быть размѣненной, на Декларацию Барона Геккерена, утвердивъ оную печатью герба своего. С. Петербургъ 1/2 Юня 1834.

(М. П.) (Подп.) Нессельродъ. (Спб. В.)

Въ прошедшемъ мѣсяцѣ скончался въ С. Петербургѣ, дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Членъ Государственнаго Совѣта и Кавалеръ Князь *Алексѣй Алексѣевичъ Долгоруковъ*, на 60 году отъ рожденія. На 17-мъ году вступилъ онъ въ службу, и 43 года вѣрою и правдою служилъ Царю и Отечеству. Симбирская Губернія, коей онъ былъ Начальникомъ, не только до сихъ поръ, но еще и на долго сохранитъ его память. Москва, гдѣ онъ также былъ Губернаторомъ, равномерно умѣла цѣнить его правосудіе, безпристрастіе и неуныныя попеченія. Въ 1817 году сдѣланъ онъ былъ Сенаторомъ, и въ сей должности нѣсколько разъ былъ избираемъ въ Божѣ почитаемымъ Императоромъ **АЛЕКСАНДРОМЪ** и нынѣ Царствующимъ Государемъ для обревизованія нѣсколькихъ Губерній. Въ концѣ 1826 года Государю Императору благоугодно было назначить его Товарищемъ Министра Юстиціи, а потомъ поручено ему управление симъ Министерствомъ. Съ сего собственнымъ ему усердіемъ, онъ занялся новою должностію, но труды сіи, дѣйствуя слишкомъ сильно на его здоровье, разстроили оное до такой степени, что по прошествіи двухъ лѣтъ, онъ увидѣлъ себя принужденнымъ просить Всемилостивѣйшаго уволюненія отъ службы. Тогда Государю Императору угодно было назначить его Членомъ Государственнаго Совѣта. Съ того времени, хотя силы его укрѣпились отъ пользованія минеральными водами, и, казалось, обѣщали ему старость глубокую и спокойную въ кругу дѣтей и внуковъ, но 4-го Августа онъ почувствовалъ начало болѣзни, воспаленіе въ печени, а 11-го ударъ прекратилъ жизнь его. Дѣятельная и добродѣтельная память объ немъ останется драгоценна для ближнихъ, и долго будетъ благословляема большимъ числомъ людей, имъ облагодѣтельствованныхъ. (Сбв. Пг.)

Варшава, 7-го Октября.

Третьяго дня около полудни Его Сіятельство Генераль-Фельдмаршалъ Князь Варшавскій, принималъ поздравленія знатныхъ особъ, во множествѣ собравшихся. (Dz. P.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 1-го Октября.

Въ силу договора отъ 13-го Мая 1834, на дняхъ обнародованнаго, Его Святлость Герцогъ *Саксен-Кобург-Готтскій*, уступилъ отдѣльное свое Герцогство Лихтенбергъ, лежащее въ прежнемъ департаментѣ рѣки *Сааръ* (по левому берегу Рейна) и заключающее 20,000 жителей, Его Величеству Королю Прусскому, за годовой доходъ 80,000 талеровъ Прусскихъ. Отдача во владѣніе сего Герцогства, и введеніе въ немъ Королевско-Прусскаго Правленія, должно послѣдовать въ двѣ недѣли послѣ замѣны ратификаціи, совершенной въ Берлинѣ 12-го числа сего мѣсяца. (Dz. Pow.)

Н и д е р л а н д ы.

Амстердамъ, 18-го Сентября.

Вооруженіе кораблей и покупка оружія въ разныхъ Голландскихъ городахъ для Донъ Карлоса производятся довольно успѣшно. Правительство не одобряетъ сего явно, но соблюдаетъ въ семъ случаѣ строгій нейтралитетъ. (Dz. P.)

И с п а н і я.

Мадридъ, 17-го Сентября.

Слышно, что Генералу *Минѣ* предложено начальство надъ сѣвѣрною арміею, и что Г. *Зарко-дель-Валле* откажется отъ званія Военнаго Министра, а Генераль *Вальдесъ* будетъ преемникомъ его.

— Четыре батальона здѣшняго гарнизона назначены въ возмущившіяся провинціи, не могли предпри-

нись ошвидѣть, что поелику выраженъ въ вышѣ помянутомъ Указѣ warunek zupełnie zachowany ze strony Rządu Jego Królewskiej Mości Króla Niderlandzkiego, Ukaz więc ten będzie miał zupełną swoją moc względnie poddanych Niderlandzkich, nie tylko we wszystkich następnych przypadkach, ale nawet i w każdym takim zdarzeniu, kiedy zniesione przez rzeczony ukaz potrącenie nie zostało spełnione rzeczywiście i ostatecznie do dnia podpisania niniejszego oświadczenia.

На доводъ чего подписалъ онъ niniejsze oświadczenie, mające się zamienić na oświadczenie Barona Hekkerena, stwierdziwszy je pieczęcią herbu swojego. Petersburg 1/2 Czerwca 1834.

(M. P.) (Podpisano) Nesselrode. (G. S. P.)

Въ прошедшемъ мѣсяцѣ скончался въ С. Петербургѣ Речыivistъ Тайны Радца, Членъ Рады Паństwa и Кавалеръ, Хіаже *Alexy Alexiejewicz Dothorukow*, mający 60 lat wieku. W roku 17ym życia wstąpił do służby, i 43 lata wiernie służył Cesarzowi i Ojczyźnie. Gubernia Symbirska, w której był Naczelnikiem, nie tylko do tychczas, lecz i na długo jeszcze zachowa go w pamięci. Moskwa, gdzie także był Gubernatorem, równie umiała cenić jego sprawiedliwość, bezstronność i niezmordowane starania. W roku 1817 wyniesiony był na godność Senatorską, i w tym obowiązku wiele razy był wybierany przez Bogu spoczywającego IMPERATORA **ALEXANDRA** i dziś Panującego **CE SARZA**, dla obeyrzenia niektórych Gubernij. Przy końcu roku 1826 podobno się Jego CESARSKIEJ MOŚCI przeznaczyć go na Towarzysza Ministra Sprawiedliwości, a potem powierzono mu zarządzanie tym Ministerstwem. Ze zwyczajną gorliwością zajął się on nowym swym obowiązkiem, lecz ta praca, silnie działając na jego zdrowie, zniszczyła je do tego stopnia, iż po upłynieniu dwóch lat, zmuszony był prosić o Najłaskawsze uwolnienie od obowiązku. Wtenczas Jego CESARSKIEJ MOŚCI podobno się mianować go Członkiem Rady Państwa. Od tego czasu, chociaż siły jego wzmoctyły się użyciem wód mineralnych, i zdawało się, obiecywały mu późną i spokojną starość w gronie dzieci i wnuków, lecz 4go Sierpnia uczuł początek swojej choroby, zapalenie wątroby, a 11go apoplexya skróciła dni życia jego. Pamięć o jego czynach i cnotach zostanie nazawsze w sercach bliznich, i długo będzie błogosławiona przez większą część ludzi, osypanych jego dobrodzieystwami. (P. P.)

Warszawa, 7 Października.

Onegdaj przed południem na pokojach zamkowych, JO. Jenerał Feldmarszałek Xiąże Warszawski, przyjmował powitania znakomitych Osób, nader licznie zebranych. (D. P.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Berlin, dnia 1 Października.

Mocą traktatu, zawartego dnia 13 Maja 1834, a temi dniami ogłoszonego, JO. Xiąże *Sachsen-Koburg-Gotha* odstąpił Xięztwo swe udzielne *Lichtenberg*, położone w dawniejszym Departamencie rzeki *Saar* (na lewym brzegu Renu) i liczące 20,000 mieszkańców, N. Królowi Pruskiemu, za roczny dochód 80,000 talarów pruskich. Oddanie w posiadłość Xięztwa tego, i zaprowadzenie w niem Rządu Królewsko-Pruskiego, nastąpić ma we 2 tygodnie po wymianie ratyfikacyi, która się odbyła w Berlinie dnia 12 b. m. (D. P.)

N I D E R L A N D Y.

Amszterdam, 18 Września.

Uzbrajanie okrętów i zakup broni w różnych miastach hollenderskich dla *Don Carlosa*, idą dosyć pomyslnie. Rząd nieupoważnia wprowadzić do nich otwarcie; ale też w tej mierze największą zachowuje neutralność. (D. P.)

H I S Z P A N I A.

Madryt, dnia 17 Września.

Słychać, iż Jeneratowi *Mina* ofiarowano dowództwo nad armią północną, i że Pan *Zarco del Valle* złoży urząd Ministra wojny, a Jenerał *Valdez* będzie następcą jego.

— Cztery bataliony załogi tutejszey, przeznaczone do powstałych prowincy, nie mogły udać się w po-

нять похода отъ недостатка денегъ, ибо Министръ Финансовъ не выдалъ требуемыхъ на сей предметъ 2 милліоновъ реаловъ. (Dz. P.)

ГРЕЦІЯ. Навплиа, 15-го Сентября.

Двадцать восемь Начальниковъ Поликаревъ Румельскихъ получило въ Греческой арміи чины Полковниковъ, Майоровъ или Капитановъ.

— Вчера ввечеру арестованъ здѣсь Полковникъ Колергисъ, возвратившійся за нѣсколько дней изъ заграницы. (Dz. P.)

ИТАЛІЯ. Римъ, 16-го Сентября.

Маркизь Толедо привезъ 13-го с. м. къ Донъ Мигуэлю депеши, заставившіе его въ тотъ же день ввечеру отправиться въ Генуу. Говорятъ, что онъ вскорѣ возвратится сюда, и будетъ жить въ готели, который нанялъ. Свита его состоящая изъ 70 особъ, дѣлаетъ приготовленія, предзнаменующія долговременное его здѣсь пребываніе.

— Г-жа Летиція Бонапарте, начавшая 84 годъ жизни, страдала не давно крампомъ; но опасность миновалась. При всѣхъ страданіяхъ, разсудокъ ея силенъ; она любитъ говорить о счастливыхъ временахъ жизни своей. Братъ ея, Кардиналъ Фешъ, всякій день у нее бываетъ. (Dz. P.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ И ИРЛАНДІЯ. Лондонъ, 24-го Сентября.

Императорско-Россійскій корабль, подъ начальствомъ Капитана Шантса, недавно прибылъ изъ Кронштадта въ Портсмутъ; онъ отплылъ 16-го числа и шесть дней пробылъ въ Копенгагенѣ. Онъ отправляется въ Литку и въ пристань С. Петра и Павла въ Камчаткѣ. Капитанъ Шантсъ Адъютантъ Князя Меншикова. Въ Портсмутѣ приглашенъ онъ былъ къ обѣду Адмирала Вилліамса. Корабль Америка въ 1831 году объѣхалъ кругомъ свѣтъ. Везетъ многочисленные припасы и шерстяныя издѣлія для Россійскихъ гарнизоновъ въ Калифорніи и Камчаткѣ. (Dz. P.)

— Въ газетахъ напечатано послѣднее письмо скончавшейся Инфантины Донны Франциски къ оупругу ея Дону Карлосу, слѣдующаго содержания: „Я сегодня еще очень слаба, но не смотри на страданія пишу къ вамъ, ибо возлюбленный мой повелитель говорилъ мнѣ, что неполученіе отъ насъ извѣстій будетъ для него тягостнѣе всѣхъ трудностей и опасностей, коимъ онъ ежедневно подвергается. Дѣти наши здоровы, и чтобы порадовать Васъ, посреди претерпѣваемыхъ вами лишеній, сообщая вамъ, что недавно они не хотѣли ѣхать въ Лондонъ, но говорили: Мы выйдемъ изъ Портсмута только для того, чтобы возвратиться къ нашему родителю; если же еще болѣе удалимся отъ него, то позже будемъ получать его письма; не хотимъ оставить ни Портсмута, ни матушки. Они и правы, что не хотѣли оставить меня, ибо со времени вашего отъѣзда, только Богъ, дѣти и справедливое дѣло наше поддерживаютъ мою надежду. — Вы говорите, что находите успокоеніе въ опасной жизни, которую ведете: Я охотно вѣрю этому. Въ исполненіи долга находимъ мы успокоеніе. Сверхъ того есть и другое утѣшеніе, доставляемое намъ вѣрными и преданными подданными. Скажите мужественному Зумалакаррегеви и храбрымъ его воинамъ, что супруга и дѣти ваши каждое утро и каждый вечеръ молятъ Бога, чтобы Господь воителей принялъ ихъ подъ Свой покровъ и сохранилъ ихъ на многія лѣта. — Не знаю, чего мнѣ недостаетъ, можетъ быть отечественнаго воздуха, но чувствую, что съ каждымъ днемъ становлюсь слабѣе. Горестно было бы умереть далеко отъ васъ и отъ Испаніи; но да будетъ воля Господня. Я не буду сътовать, лишь бы ваша жизнь сохранена была для блага нашего народа. Прощайте. Молю Царя Царей, да защититъ васъ отъ ударовъ враговъ. Дѣти наши вмѣстѣ со мною цѣлуютъ вашу руку, столь храбро дѣйствующую мечемъ въ защиту правъ нашихъ.“ (Снб. В.)

ФРАНЦІЯ. Парижъ, 24-го Сентября.

Одинъ изъ здѣшнихъ журналовъ пишетъ: „Потеря, каковую притерпѣли Парижскіе расчетчики отъ Юлія мѣсяца въ Государственныхъ Испанскихъ ассигнаціяхъ, простирается до 200 милліоновъ франковъ. Потеря въ сихъ же ассигнаціяхъ въ Лондонѣ составляетъ 120 милліоновъ франковъ, въ Берлинѣ 46 милліоновъ, въ Франкфуртѣ 70 милліоновъ, въ Антверпенѣ 30 милліоновъ, въ Брюсселѣ 15 милліоновъ, въ Амстердамѣ 30 милліоновъ, и въ Вѣнѣ 10 милліоновъ франковъ. Такимъ образомъ вся потеря въ Европѣ простира-

хód dla braku pieniędzy, gdyż Minister skarbu nie dał żądanych tym celem 2 milionów realów. (D. P.)

ГРЕЦІЯ. Наупліа, дня 15 Września.

Dwódziestu ósmiu dowódców Palikarów Rumelijskich, otrzymało w woysku Greckim stopień Półkowników, Majorów lub Kapitanów.

— Wczora wieczorem aresztowano tu Półkownika Kalergis, który przed kilku dniami wrócił z za granicy. (Dz. P.)

ВѢОСНУ. Рzym, дня 16 Września.

Margrabia Toledo przywiózł dnia 13 b. m. Don Miguelowi depesze, które skłoniły go, iż jeszcze tego samego dnia wieczorem wyjechał do Genui. Słychać, iż wkrótce tu powróci, i mieszkać będzie w pałacu, który najął. Orszak jego, złożony z 70 kilku osób, czyni przysposobienia, oznaczające długi pobyt.

— Pani Letycya Bonaparte, która tego lata zaczęła 84ty rok życia swego, chorowała niedawno na kurcz; lecz niebezpieczeństwo już minęło. Mimo cierpień, umysł jej jest zawsze żywy; lubi mówić o szczęśliwych czasach życia swego. Brat jej, Kardynał Fesch, codzień ją odwiedza. (D. P.)

WIELKA BRYTANIA I IRLANDYA. Londyn, dnia 24 Września.

CESARSKO-Rossyjski okręt Ameryka, pod dowództwem Kapitana Shants, przybył nie dawno z Kronstadt do Portsmouth; wypłynął dnia 16 i 6 dni zatrzymał się w Kopenhadze. Udał się do Lutki, oraz portu S. Piotra i Pawła w Kamczatce. Kapitan Shants jest Adjutantem Xiecia Menżyko a. W Portsmouth był zaproszony na obiad u Admirala Williams. Okręt Ameryka odbył roku 1831 żeglugę naokoło świata. Wiezie znaczne zapasy i wyroby wełniane dla załóg Rossyjskich w Kalifornii i Kamczatce. (D. P.)

— W gazetach tutejszych wydrukowany jest ostatni list zmarłej Donny Franciszki do męża swego Don Carlosa, w brzmieniu następującem: „Dzisiaj jeszcze bardzo słaba, ale pomimo cierpień piszę do Ciebie, bo ulubiony mój rozkazodawca powiadał mi, że nieotrzymanie od nas wiadomości, cięższém jest dla niego nad wszystkie trudy i niebezpieczeństwa, na które codzień się naraża. Dzieci nasze są zdrowe, i żeby Cię ucieszyć, wpośród znośnienia pozbawienia wszystkiego, donoszę Ci, że nie dawno one nie chciały jechać do Londynu, mówiąc: wyjedziemy z Portsmouth dla tego tylko, ażeby powrócić do naszego oycy, a kiedy dalej jeszcze od niego się oddalemy, to później od niego listy otrzymywać będziemy; nie chcemy odjeżdżać ani z Portsmouth, ani od Mamuni. Mają też słusność, że nie chcą mię opuszczać, bo od czasu twego wyjazdu, tylko Bóg, dzieci i sprawiedliwość naszej sprawy utrzymują moją nadzieję. — Piszesz, że znajdujesz uspokojenie w niebezpieczeństwach życia, jakie teraz prowadzisz. Chętnie temu wierzę. W dopełnieniu powinności swej znajduję człowiek uspokojenie. Jest jeszcze druga pociecha, którą nam dają nasi wierni i poświęceni poddani. Powiedz mężnemu Zumala-Carreguy i walecznym jego wojownikom, że małżonka i dzieci twoje każdego rana i każdego wieczora proszą Boga, ażeby Pan zastępów przyjął ich pod swoją opiekę i zachował na mnogie lata. — Sama nie wiem, czego mi nie dostaje, może oyczystego powietrza, ale czuję, że codzień staję się słabszą. Bolesna byłaby umierać daleko od Ciebie i od Hiszpanii, ale niech będzie wola Pańska. Nie będę smutna, byleby życie twoje było zachowane dla dobra naszego ludu. Bądź zdrów. Modlę się do Króla Królów, ażeby zachował Cię od pocisków nieprzyjaciół. Dzieci nasze razem z mną całują rękę twoją, tak mężnie działającą orężem w obronie praw naszych.“ (G. S. P.)

FRANCYA. Paryż, dnia 24 Września.

Jeden z tutejszych dzienników wyraża: „Stratę, jaką spekulanci paryzey ponieśli od miesiąca Lipca na papierach skarbowych hiszpańskich, rachują blisko 200 milionów franków. Strata na tychże papierach w Londynie ma wynosić 120 milionów fr., w Berlinie 46 milionów, w Frankforcie 70 milionów, w Antwerpii 30 mil., w Bruxelli 15 milion., w Amsterdamie 30 milion., i w Wiedniu 10 milionów franków, a tak całkowita strata w Europie wynosiłaby 500 milion. fran. Rachują, iż, gdyby cena papierów skarbowych hiszpań-

лась бы до 500 милліоновъ франковъ. Говорятъ, что, ежели бы цѣна Государственныхъ Испанскихъ ассигнацій слишкомъ скоро увеличилась, то уронъ былъ бы равномерно значителенъ.

— *Gazette de France* пишетъ: „Родилъ неперестаетъ опустошать края, сожигать церкви, а тѣхъ, коихъ считаетъ приверженцами Карла V, арестуетъ и разстрѣливаетъ: въ *Ст.-Себастьянѣ*, гдѣ оставилъ 1000 больныхъ, удалилъ Губернатора города и Комманданта крѣпости. Подозрѣвая Офицеровъ своего корпуса, многихъ велѣлъ заключить въ крѣпость, а при отбытіи далъ неограниченную власть новому Губернатору.“ (Dz. P.)

26-го Сентября.

Вчерашній Мониторъ съ Испанской границы доноситъ: „Нѣкій *Романоса*, имѣвшій у себя 300,000 франковъ, арестованъ въ *Цельмѣ*. Онъ намѣревался сдѣлать возмущеніе въ Каталоніи. Подъ *Панкорбо* было сраженіе гораздо кровопролитнѣе, чѣмъ сначала думали; въ ономъ убитъ *Аретіо*. Алавейскіе инсургенты, на коихъ напалъ Генераль *Мансо*, лишились много людей и 5 Офицеровъ. Сіе приключеніе весьма важно, ибо инсургенты полагали большую надежду на отвлеченіе, которое предприняли въ Кастиліи подъ командою *Виллареала*.“

— Вчера разнесся здѣсь слухъ, что *Цумалакарреви* взялъ *Елизондо*, истребивъ укрѣпленія, *Родилемъ* воздвигнутыя.

— Англійскія газеты пишутъ: „Донъ Педро былъ весьма болѣнъ. 8-го числа сего м. находился онъ въ опасности лишиться жизни. Сказываютъ, что причиною его слабости будто отравленіе; но врачи это оспариваютъ. Его кончина произвела бы дѣйствіи важнѣйшія.“ Позднѣйшія извѣстія на счетъ Императорскаго здоровья вполнѣ удовлетворительны.

— На здѣшней биржѣ разнесся слухъ, что изъ Байонны получено телеграфическое извѣстіе о признаніи всѣхъ долговъ, за исключеніемъ занятаго у *Гебгарда*.

— Сего мѣсяца 26-го ч. по утру собралось множество народа на дорогѣ, по которой имѣла итти паровая повозка Г. *Дитца*. Въ 9 часу на *Монмартрскомъ* бульварѣ появилась сія машина, видомъ весьма одинаковая, имѣвшая только нѣсколько прислужниковъ, и къ которой на веревкахъ были прицѣплены два экипажа, путешественниками наполненные. Машина ѣхала какъ въ верхъ такъ и въ низъ, и съ величайшею удобностію проходила мимо повозокъ противъ нея идущихъ. Если иногда она слишкомъ скоро съ верху въ низъ ѣхала, то умѣряли ту поспѣшность; она труднее шла въ верхъ. Зрители поощрили предпринявшаго то дѣло громкимъ изъявленіемъ удовольствія.

— Не прекращается слухъ, что Палаты соберутся въ Ноябрь мѣсяцъ. (Dz. P.)

— Ученный Конгрессъ въ Поатъе, на который собралось 280 человекъ, кончилъ свои засѣданія. Въ числѣ разныхъ предложенныхъ ему вопросовъ, рассуждалъ онъ между прочимъ о томъ: полезно ли употреблять войска на постройку дорогъ? Вопросъ сей рѣшенъ утвердительно. Конгрессъ изъявилъ желаніе, чтобы Французская Академія живописи въ Римѣ была уничтожена, ибо она не соответствуетъ цѣли своего учрежденія. Принято также слѣдующее опредѣленіе: „Конгрессъ почитаетъ долгомъ изъяснить глубокое негодованіе, которое внушаетъ ему безнравственность множества литературныхъ произведеній послѣдняго времени. Онъ желаетъ, чтобы писатели, къ какой бы они школѣ ни принадлежали, не удалялись отъ правилъ изящнаго вкуса и чувства приличія. Чтобы произвести въ литературѣ сіе преобразованіе, приглашаетъ онъ къ содѣйствію всѣхъ, кто раздѣляетъ мнѣніе его, что науки и искусства должны обогатиться чеговѣка.“ — Въ будущемъ году Конгрессъ соберется въ Дуэ.

— Г-нъ *Дитцъ* хотѣлъ сдѣлать вчера публичный опытъ надъ изобрѣтенною имъ паровою каретою, и избралъ для сего дорогу изъ Парижа въ Сенъ-Жерменъ. Множество народа собралось посмотреть на сіе зрѣлище, какъ вдругъ узнали, что опыта не будетъ, потому, что Г-нъ *Дитцъ*, за упущеніе по службѣ въ національной гвардіи, долженъ былъ высиживать 18 часовъ въ тюрьмѣ и взятъ именно утромъ того дня подъ стражу. Обманутые зрители сътовали, что наказанія не отложили до другаго дня. (Спб. В.)

Байонна, 17-го Сентября.

Донъ Карлосъ здоровъ; ѣздитъ верхомъ отъ 10 до 12 миль въ горахъ безъ видимой усталости, по крайней мѣрѣ не жалуетъ на нее, и разговаривая съ солдатами, когда это нужно. Объявилъ непремѣнное желаніе воевать дотолѣ, пока малѣйшую надежду имѣть надежду. Въ поведеніи своемъ, кажется, подражаетъ онъ Нидерландскому Королю, желающему полу-

скихъ збытъ нagle сѣ подніоста, strata bytaby prawie znovu tak wielka.“

— *Gazette de France* пишетъ: „*Rodil* неперестаетъ па-
stoszyć kraju, palić kościołów, a tych, których poczy-
tuje za przychylnych sprawie Karola V, każe aresztować i rozstrzelać. W *St. Sebastian*, gdzie 1,000 che-
rych zostawił, oddał Gubernatora miasta i dowódcę
cytadelli. Ma podeyrzenie na oficerów korpusu swe-
go; wielu z nich kazał osadzić w cytadeli, a wycho-
dząc udzielił nieograniczoną władzę nowemu Guber-
natorowi.“

Дня 26.

Вчорашній Мониторъ доноси о границъ hiszpań-
skich: „Niejaki *Romagosa*, który miał przy sobie 300,000
fran., został aresztowany w *Celma*. Zamiarem jego by-
ło, zrobić powstanie w Katalonii. Pod *Pancorbo* sto-
czono bitwę, która była zaciętszą, niż z początku mnie-
mano, i w której *Aretio* poległ. Powstańcy Alawey-
scy, napadnięci przez Jenerała *Manso*, utracili wiele
ludzi i 5 oficerów. Wypadek ten jest bardzo ważnym,
gdyż powstańcy pokładali wielką nadzieję w dywer-
sji, którą pod dowództwem *Villareal* w Kastylii u-
czynili.“

— Вчора розсѣла сѣ ту погłosка, że *Zumala-
Carreguy* opanował *Elisondo*, i zniszczył szanice, któ-
re *Rodil* zrobić kazał.

— Газеты Англійскіе доносятъ: „*Don Pedro* mogno
był stać. Dnia 8 b. m. był w niebezpieczeństwie za-
kończenia dni swoich. Mówią, iż przyczyną słabości
ma być trucizna; ale lekarze temu zaprzeczają. Śmierć
jego mogłaby mieć najwazniejsze skutki.“ Poźniejsze
wiadomości o stanie zdrowia Cesarza, są ze wszelch miar
zaspakajającemi.

— На giełdzie tutejszej rozszła się pogłoska, że z
Bayonny odebrano przez telegraf wiadomość o uznaniu
wszystkich pożyczek, oprócz zaciągnięney u *Guebharda*.

— Дня 26 б. м. зрана, зebrało się mnóstwo ludzi
na drodze, którą przebydł miał powóz parowy Pana
Dietz. O godzinie gtey ukazała się na *bulwarze Mont-
martre* machina ta, nader pojedynczo wyglądająca, któ-
rey usługiwało kilku tylko ludzi, a do której przycze-
pione były na linie dwa pojazdy, napełnione podróżne-
mi. Machina jechała tak pod górę, jak z góry na dół,
i z największą łatwością omijała powozy naprzeciw
niej jadące. Jeżeli czasem nader prędko z góry na dół
jechała, można było zmniejszyć tę szybkość; trudniej
szła do góry. Widze zachęcili przedsiębiorcę głośne-
mi oznakami zadowolenia.

— Utrzymuje się pogłoska, że Izby zbiorą się w Li-
stopadzie. (Dz. P.)

— Zjazd uczonych w *Poitiers*, na który zebrało się 280
osób, ukończył swoje posiedzenie. W liczbie różnych
przełożonych mu zapytań, rozważał między innemi:
czy pożytecznie jest używać woyska do robienia dróg?
Pytanie to rozwiązane zostało z zupełnem potwierdze-
niem. Zgromadzenie oświadczyło życzenie, ażeby Fran-
cuzka Akademia Malarstwa w Rzymie była skassowa-
na: gdyż ona nie odpowiada celowi swojego przeznac-
zenia. Przyjęto także następujące postanowienie:
„Kongres poczytuje swą powinnością, oświadczyć wiel-
ką nieprzyjemność, którą mu sprawia, nieobyczaj-
ność mnóstwa pism z ostatnich czasów. Pragnie ono,
ażeby pisarze, do jakiegokolwiek szkoły należeli, nie
oddalali się od prawideł dobrego smaku i uczuć przy-
stojności. Ażeby wprowadzić do literatury tę reformę,
zaprasza zgromadzenie ku pomocy wszystkich, kto tylko
dzieli jego zdanie, że nauki i sztuki, powinny uszlache-
tniać człowieka.“ W następnym roku kongress zbierze
się w *Douais*. (G. S. P.)

— P. *Dietz* chciał wczora zrobić publiczne doświad-
czenie wynalezioney przez się parowej karety i obrał
do tego drogę z Paryża do *St. Germain*. Zebrało się
mnóstwo ludu na to widowisko, lecz wkrótce dowie-
dzieli się, że doświadczenia nie będzie, dla tego, że
P. *Dietz*, za opuszczenie powinności w gwardyi narodo-
wey, powinien był wysiedzieć 18 godzin w więzieniu
i wzięty tego dnia rano, właśnie aresztowany. Ubole-
wali zwiedzeni widzowie, że kary na dzień następny
nie odłożono. (G. S. P.)

Bayonna, 17 Września.

Don Carlos jest zdrow; jedzie konno 10 do 12 mil
w górach bez widocznego utrudzenia, a przynajmniej
bez uskarżania się, i rozmawia z żołnierzami, kiedy
potrzeba. Oświadczył niezmiennie postanowienie wo-
jowania póty, póki tylko najmnieyszą nadzieję mieć
będzie. W postępowaniu swoimъ zdaje się naśladować
Króla Jmci Niderlandzkiego, chcącъ zyskać czas, a prze-

чить время, и мѣшая водворить порядокъ въ Испаніи, ожидать благоприятной минуты, каковую представилъ бы случай или перемена политики въ Европѣ. Донъ Карлосъ, или по крайней мѣрѣ Интендантъ Арміи его, имѣетъ довольно денегъ. Все издержки ежедневно простираются до 7,000 долларовъ; солдаты однако жъ не имѣютъ ружей и мундировъ, которыми, ежели бы снабжены были, получили бы перевѣсъ надъ приверженцами Королевы. Зима не прекратитъ дѣйствій Карлистовъ, и не ослабитъ ихъ. Холодъ въ сей части Испаніи не столь великъ, чтобы могъ остановить военныя дѣйствія. Все поставляетъ въ необходимость Испанское Правительство, стараться всѣми мѣрами кончить сію войну, ежели не хочетъ, чтобы провинціи протерпѣли совершенное опустошеніе. (Dz. P.)

П О Р Т У Г А Л І Я.

Лиссабонъ, 13-го Сентября.

Въ засѣданіи Палаты представителей 10-го ч. с. м. оппозиціею предложены 3 проекта къ закону: 1) что въ мирное время никакая власть не въ правѣ домогаться поставокъ или транспортовъ отъ людей партикулярныхъ, а во время войны имѣютъ быть въ томъ изданы правила; 2) что всѣхъ, которые находились въ службѣ Донъ-Мигуеля, когда онъ объявилъ себя Королемъ, или которые подписали прошеніе трехъ сословій, никакихъ мѣстъ отъ Правительства Донны Маріи получить не могутъ; 3) что продажа національныхъ имѣній должна быть пріостановлена впредь до разрѣшенія государственныхъ чиновъ. Потомъ Президентъ спрашивалъ Палаты: предстать ли въ Палату Депутату Пизарро къ произведенію своей защиты. По продолжительномъ преніи, большинствомъ 53 баловъ противъ 45 ему въ томъ отказано. (D. P.)

Г Е Р М А Н І Я.

Франкфуртъ 2-го Октября.

Вчера по выходѣ изъ биржи мы эстафетою получили изъ Парижа извѣстіе, что Испанская Палата Прокураторовъ признала весь заграничный долгъ. Сего дня оповѣщено здѣсь слѣдующее увѣдомленіе изъ Парижа отъ 29-го истекшаго Сентября мѣсяца:

Телеграфическая депеша изъ Байонны 29-го Сентября.

Мадридъ 25-го Сентября въ 4 часу по полудни.

Французское Посольство при Испанскомъ Дворѣ къ Министру Иностранныхъ Дѣлъ.

„По прекращеніи вчерашняго числа преній относительно заграничнаго долга, сегодня Палата Прокураторовъ большинствомъ 63 голосовъ противъ 47 приняла первую статью финансоваго плана, которой содержаніе слѣдующее:

„Всѣ займы, Правительствомъ въ разныя времена вѣдъ Государства совершенные, какъ до 1823 года, такъ и послѣ оного года, признаетъ долгомъ государственнымъ.“

„Въ слѣдствіе тѣхъ пріятныхъ извѣстій, курсы облигацій въ Парижской биржѣ увеличились.

(A.P.S.Z.)

Р А З Н Ы Я И З В Ѣ С Т І Я.

Засѣданія Англійскихъ ученыхъ въ Единбургѣ окончились 13-го сего мѣсяца. Болѣе 1,000 жителей сего города назначены Членами сего собранія, въ которое сверхъ того прибыло до 300 Членовъ изъ разныхъ частей Королевства. Самыя засѣданія не представляютъ впрочемъ ничего особеннаго важнаго. Лордъ Бруггемъ присутствовалъ въ послѣднемъ изъ нихъ, и благодарилъ иностранцевъ, удостоившихъ своимъ посѣщеніемъ собраніе, въ пользу котораго онъ также сказалъ нѣсколько словъ. Слѣдующія засѣданія назначены въ Августъ 1835 года.

— 18-го Сентября происходило въ Штутгартѣ первое публичное засѣданіе Общества естествоиспытателей и Медиковъ. Наслѣдный Принцъ съ наставникомъ своимъ удостоили оное своимъ присутствіемъ. Засѣданіе началось рѣчью Президента Г. Кильмейера; за симъ Профессоръ Егеръ прочелъ статуты общества; послѣ сего Профессоры Видеманъ и Джемелларо читали разсужденія свои на Латинскомъ языкѣ о нѣкоторыхъ предметахъ Естественной Истории, а въ заключеніе прочтено было донесеніе Коллежскаго Совѣтника (нынѣ Полковника Соболевскаго) о выдѣлкѣ платины.

— Недавно на Парижскомъ театрѣ (de l'Opera) дебютировала новая танцовщица Г-жа Эйслеръ. Она принята съ необыкновеннымъ одобреніемъ и всѣ Парижскіе журналы наполнены похвалами сей Артистки. (Спб. В.)

— Корреспондентъ, газета въ Варшавѣ издавае-

скадаясь установленію rzeczy w Hiszpanii, czekać dogodnej pory, jakaby kolej wypadków lub zmiana polityki Europejskiej zrzucić mogła. Don Carlos, lub przynajmniej Intendent woyska jego, ma dosyć pieniędzy. Wydatki na to woysko wynoszą codziennie 7,000 dollarów; wszelako żołnierzom brakuje broni i mundurów, które gdyby mieli, wzięliby przewagę nad stronnikami Królowej. Zima nie położy końca usiłowanіom Karolistów, i nie osłabi ich znacznie. Mrozy w tej części Hiszpanii nie są tak wielkie, aby przeszkadzały działaniom wojennym. Wszystko to okazuje potrzebę, aby Rząd Hiszpański starał się wszelkimi sposobami prędko ukończyć tę wojnę, jeżeli nie chce prowincyi wystawić na zupełną nędzę i spustoszenie. (D. P.)

P O R T U G A L I A.

Lisbona, dnia 13 Września.

Na Sessyi Izby Deputowanych dnia 10 b. m. strona opozycyjna podała 3 projekta do prawa: 1) iż podczas pokoju żadna władza nie może wymagać rekwizycji lub transportów od ludzi prywatnych, a w czasie wojny mają być wydane prawda w tej mierze; 2) iż wszyscy, którzy zostawali w służbie Don Miguela, gdy ogłosił się Królem; lub podpisali prośbę trzech Stanów, nie mają pozyskać żadnych posad od Rządu Donny Maryi; 3) iż sprzedaż dóbr narodowych ma być wstrzymana aż do rozstrzygnięcia Stanów. Prezes zapytał się potem Izby: czyli Deputowany Pizarro ma stanąć przed kratkami dla obrony swojej. Po długich rozprawach większością 53 kresek przeciw 45 postanowiono, iż nie ma stanąć. (Dz. Pow.)

N I Е М С Ы.

Frankfort, dnia 2 Października.

Wczora po wyjściu z giełdy otrzymaliśmy przez sztafetę wiadomość z Paryża, że Hiszpańska Izba Prokuratorów cały dług zagraniczny uznała. Dzisiaj ogłoszono tu następującą, pod dniem 29 zeszłego miesiąca z Paryża otrzymaną, wiadomość:

Telegraficzna depesza z Bayonny 29 Września.

Madryt 25 Września o godz. 4 po południu.

Poselstwo Francuzkie przy Dworze Hiszpańskim do Ministra stosunków zewnętrznych.

Po zamknięciu w dniu wczorajszym rozpraw, względem długu zagranicznego, Izba Prokuratorów w dniu dzisiejszym, większością głosów 63 przeciwko 47, przyjęła pierwszy artykuł planu finansowego, którego brzmienie jest następujące:

„Wszystkie przez Rząd w różnych czasach za granicą zaciągnięte pożyczki, równie przed rokiem 1823 jak i po tym roku, za dług stanu uznaje.“

Skutkiem tych przyjemnych wiadomości, kursa papierów na giełdzie Paryzkiej podniosły się.

(A. P. S. Z.)

R O Z M A I T E W I A D O M O Ś C I.

Posiedzenia Angielskich uczonych w Edynburgu skończyły się 13 b. m. Więcej 1,000 mieszkańców tego miastaznaczono na Członków zgromadzenia, do którego nadto przybyło do 300 Członków z różnych części Królestwa. Same posiedzenia nie mają szczególniej ważnego. Lord Brougham znajdował się na ostatniem, i dziękował cudzoziemcom, którzy zaszczytili obecnością swoją zgromadzenie, na pochwałę którego powiedział także słów kilka. Następne posiedzenie przeznaczone w Sierpniu 1835 roku.

— 18 Września odbyło się w Stutgardzie pierwsze publiczne posiedzenie Towarzystwa badaczów przyrodoznawstwa i lekarzy. Xiążę Nascępa Tronu z nauczycielem swoim zaszczylił je swą obecnością. Posiedzenie otwórzono mową Prezydenta P. Kilmeiera; po nim Professor Eger przeczytał ustawy towarzystwa; potem Professorowie Wideman i Dzemellaro czytali rozprawy w łacińskim języku o niektórych przedmiotach Historii naturalnej, a na zakończenie przeczytane było doniesienie Rady Kollegialnego (dziś Półkownika) Sobolewskiego o wyrabianiu platyny.

— Niedawno w Paryzkim teatrze (de l'Opera) pierwszy raz wystąpiła nowa tanecznica Panna Eisler. Przyjęta została z nadzwyczajnymi oklaskami, i wszystkie paryzkie dzienniki napelnione są jej pochwałami.

(G. S. P.)

— Korrespondent, gazeta w Warszawie wychodząca,

мая въ 170 номеръ 28-го Июня с. ч. помѣстила статью, которую тѣмъ охотнѣ переносимъ въ Литовскій Вѣстникъ, что почитаемъ таковою очень занимательною для обывателей здѣшняго края; содержаніе оной есть слѣдующее:

„Отъ нѣсколькихъ лѣтъ помѣщикъ съ окрестностей Пинска, Г. Осипъ Твардовскій, завелъ и производилъ въ семь городъ значительный торгъ солью и другими продуктами. Нынѣ желая болѣе распространить свое дѣйствованіе, принявъ онъ въ свое общество Г. Р. А. Майора, Англійскаго купца, по сѣю пору въ Мемель жительствовавшего, которой съ нимъ совокупно съ 1-го числа Іюля управлять будетъ коммерческимъ домомъ подъ фирмою Твардовскій и компанія. — Шастливое положеніе Пинска, которой, посредствомъ рѣки Припеци, почти всю Литву протекающей, можетъ имѣть водяное сообщеніе со всѣми губерніями той части Россійской Имперіи и быть средоточіемъ торговли между Чернымъ и Балтійскимъ морями, можетъ содѣлать изъ сего города важное мѣсто внутренней торговли и нѣкогда привести оную въ цвѣтущее состояніе. Соль изъ Крымскаго полуострова сухимъ путемъ въ Кременчугъ отправляемая, оттуда Днепромъ и Припечью идетъ на всѣ пункты четырехъ губерній; взаимно вдоль спускается желѣзо, дерево и иные сырые и обработанные продукты, которые до самой Одессы общаются предприимчивымъ спекулянтамъ выгодную продажу. Потому съ любопытствомъ ожидать будемъ успѣха новыхъ усилій Г. Твардовскаго, въ развитіи промышленности той губерніи, въ которой онъ обитаетъ. Между тѣмъ слѣдуетъ ему признательность согражданъ за стараніе дать ходъ промышленности, открывающей источникъ новымъ богатствамъ края.“

— Изъ Неаполя отъ 6-го Сентября пишутъ: „Изверженіе Везувія хотя уменьшилось, однако все еще внушаютъ опасеніе. Каждый день изъ жерла поднимаются огромные столбы дыма, сопровождаемые время отъ времени сильными ударами. Извѣстный чичероне Везувія, Салваторъ, полагаетъ, что еще непременно должно послѣдовать сильное изверженіе. Предсказаніе сіе онъ основываетъ на томъ, что послѣднее изверженіе было слишкомъ незначительно въ сравненіи съ массою горючихъ веществъ, тлѣющихъ внутри горы. Въ особенности опасаются, что лава приметъ направленіе къ Портичи. Лава, остановившаяся 1-го числа, достигла до небольшого городка Скафати, лежащаго на Сарни, и почти совершенно прервала сообщеніе между Нолою и Кастелламаре. При послѣднемъ изверженіи около 300 семействъ лишились своего имущества. Для оказанія имъ пособія, Правительство отпустило 5,000 черв. Король два раза посѣщалъ тѣ мѣста, гдѣ въ особенности жители терпятъ нужду, и повсюду щедрыми дарами старался облегчить бѣдственное положеніе сихъ несчастныхъ.“

— Въ Брюссельскомъ Мониторѣ напечатано слѣдующее: „16-го Ноября 1833 года Голландскіе солдаты отняли принадлежавшее Бельгійскому крестьянину изъ Северума, Іоанну Тиссену, стадо въ 90 овецъ. Пастухъ, пасшій сіе стадо между селеніями Северумъ и Дерне, перешелъ за границу, и былъ взятъ двумя Голландскими солдатами, захватившими и овецъ. Въ послѣдствіи пастухъ былъ отпущенъ, а овцы проданы въ Астеръ. Здѣшнее Правительство, узнавъ о семъ происшествіи, потребовало дипломатическимъ путемъ удовлетворенія хозяина стада, который нынѣ, по предписанію Гагскаго Кабинета, вполне вознагражденъ.“

— Послѣдняя половина Августа мѣсяца ознаменована была въ южной Германіи, Швейцаріи и Италіи сильными бурями, грозами, и происшедшими отъ того наводненіями. Грозныя явленія Природы заключились изверженіемъ Везувія. Въ № 79 Вѣст. Литов., извѣстили мы о послѣдствіяхъ сего изверженія; теперь сообщаемъ его описаніе, составленное очевидцемъ: „Неаполь, 30-го Августа. Здѣсь случилось то, чего мы давно опасались. Уже за нѣскольکو недѣль предъ симъ исчезла вода въ колодцахъ въ Резинѣ, Оттаиѣ и прочихъ селеніяхъ у подножія Везувія; это было несомнительнымъ признакомъ скорого изверженія. 24-го числа замѣтили въ центрѣ горы малое отверстіе, изъ котораго вытекала лава не въ большомъ количествѣ, но очень быстро, по направленію къ Боско Тре-Казе. Въ то же самое время были слышны во внутренней части горы сильный трескъ и броженіе, и въ направленіи Эрмитажа полились два или три потока лавы; они текли чрезъ поля, содѣлавшіяся бесплодными отъ предидущихъ изверженій. Въ Понѣдельникъ, 25-го числа, казалось, что изверженіе утихло, но въ слѣдующій день сцена перемѣнилась изумительнымъ и

въ № 170, д. 28 Червца. р. л., umieściła artykuł, który tym chętniej do Kuryeta Litewskiego przenosimy. Że go uważamy całe interesującym dla obywateli kraju tutejszego, a brzmienie jego następujące:

„Od lat kilku Pan Józef Twardowski, obywatel z okolic Pińska, założył i prowadził w tém mieście znaczny handel solą i innemi płodami. Chcąc teraz większą swym czynnościom nadadź rozciągłość, stowarzyzył się z Panem R. A. Major, kupcem Angielskim, dotąd w Memlu osiadłym, który z nim wspólnie od 1 Lipca r. b. domem handlowym pod firmą: Twardowski i spółka, kierować będzie. — Szczęśliwe położenie Pińska, które za pośrednictwem rzeki Prypeci, przerynącej całą niemal Litwę ze wszystkimi prowincjami tej części Państwa Rossyyskiego, wodną mieć może komunikacyą i bytć punktem środkowym handlu pomiędzy morzem Czarném a Bałtykiem, uczynić może z tego miasta ważny punkt handlu wewnętrznego i przyprowadzić je kiedyś do świetnego stanu. — Sól z Krymu lądem do Kremienczuka prowadzona, idzie ztamtąd Dnieprem i Prypecią na wszystkie cztery Gubernij punkta; nawzajem spuszcza się na dół żelazo, drzewo i inne surowe i wyrobione płody, które aż do Odessy korzystny odbył spekulantom rokuja. Z ciekawością zatem oczekiwać będziemy skutku nowych Pana Twardowskiego usiłowań, w rozwinieciu przemysłu prowincyi, w której mieszka. Tymczasem należy się mu wdzięczność współ-ziomków za popęd przemysłowi, który nadadź usiłuje, nowe bogactw kraju otwierając źródło.“

— Z Neapolu pod 6 Września piszą: „Wybuchnienia Wezuwiuszu, chociaż się wprawdzie zmniejszyły, jednak jeszcze zagrażają niebezpieczeństwem. Każdego dnia z otworu jego podnoszą się ogromne słupy dymu, którym kiedy niekiedy mocny łoskot towarzyszy. Znamy przewodnik Wezuwiuszowy, Salwator utrzymuje: że koniecznie powinno jeszcze silne wybuchnienie nastąpić. Przepowiedzenie swe opiera na tém, iż ostatnie wybuchnienie zbyt było małe w porównaniu do masy ciał palących się wewnątrz góry. Szczególniej zaś lękają się, że lava zwróci swój bieg ku Porticy. Lava, która się wstrzymała dnia 1go, dosięgła aż do niewielkiego miasteczka Skafatti leżącego nad Sarną i prawie zupełnie komunikacyą pomiędzy Nola i Kastellamarą przerwała. Podczas ostatniego wybuchnienia około 300 familij utraciło swe majątności. Rząd tutejszy, dla wspomnienia w tak smutném położeniu, wydał im 5,000 czerwonych złotych. Król dwa razy zwiedzał te miejsca, w których najwięcej ucierpieli mieszkańcy, i wszędzie dla ulgi tych nieszczęśliwych hojnie sypał dary.“

— W Monitorze Bruxelskim wydrukowano: „16go Listopada 1833 roku Hollenderscy żołnierze zabrali u Belgijskiego wieśniaka z Sewehuma, Jana Tissena stado, z 90 owiec złożone. Pasterz pasący to stado, między wioską Sewehum i Derne przeszedł za granicę i był schwytany od dwóch żołnierzy hollenderskich, którzy zabrali owce. Następnie pasterza uwolniono, a owce w Asterze sprzedano. Rząd tutejszy dowiedziawszy się o tém zdarzeniu zażądał drogą dyplomatyczną zadość uczynić właścicielowi stada, który teraz z rozkazu Gabinetu Hagskiego zupełnie jest wynagrodzony.“

— Ostatnia połowa Sierpnia oznaczona była w południowych Niemczech, Szwajcaryi i we Włoszech silnymi burzami i nawałnicami, i wynikłymi ztąd powodziemi. Straszne zjawiska natury zakończyły się wybuchnieniem Wezuwiusza. W № 79 Kur. Lit. uwiadomiliśmy o następstwach tego wybuchnienia, teraz udzielamy opisanie, skreślone przez naoczego widza. „Neapol 30 Sierpnia. Tu ziściło się to, czegośmy się oddawna lękali. Już od kilku tygodni przedtém znikła woda w studniach w Rezinie, Ottajanie i innych wsiach, u spodu góry Wezuwiusza; to było nie wątpliwym znakiem prędkiego wybuchnienia. 24 dnia postrzeżono we środku góry mały otwór, z którego wypływała lava w małej ilości, lecz bardzo szybko, w kierunku do Bosko Tre-Kaze. W tymże czasie usłyszano wewnątrz góry silny łoskot i huk, a w kierunku do Ermitaża polały się dwa albo trzy potoki lavy, płynące przez pola, które były bezpłodne od uprzednich wybuchnień. W Poniedziałek 25go dnia zdało się, iż wybuchnienie uspokoiło się; lecz dnia następującego scena się przemieniła dziwnym i okropnym sposobem. Już w roku 1828 uformował się we wnętrzu góry nowy krater, napełniający małą pomatę

ужаснымъ образомъ. Уже съ 1828 года образовался во внутренности горы новый кратеръ, наполнившій мало по малу огромную пропасть, имѣвшую около двухъ верстъ длины, произведенную послѣднимъ большимъ изверженіемъ въ 1822 году, и наконецъ поднявшійся на двѣсти футовъ выше стараго кратера, такъ, что изъ Неаполя его можно было видѣть весьма ясно. Сей малый Везувій, какъ его называли, провалился 26-го числа поутру съ ужаснымъ трескомъ, и на мѣстѣ его появилась огромная черная туча, грозно поднимавшаяся все выше и выше; она затмила солнце, и обсыпала пронизательнымъ мелкимъ дождемъ пепла не только ближайшія окрестности волкана, но и Неаполь и Павлиппу. Раскаленная масса, заключенная въ слишкомъ тѣсномъ пространствѣ, нашла выходъ въ срединѣ горы, почти въ трехъ миляхъ подъ Вершиною. Съ невыразимымъ стремленіемъ лава потекла изъ сего новаго отверстія, и менѣе, нежели въ три часа, затопила около шести миль, истребляя на пути лѣса, сады и дома. 27-го числа имѣла эта огромная лавина уже отъ 12 до 18 футовъ высоты, шириною въ полверсты. Загородный домъ Князя Оттавискаго, въ которомъ въ тотъ же день поутру одна путешествующая Англичанка рисовала видъ Везувія, превратился къ вечеру въ безобразную развалину. Небольшая деревня Санъ-Джовани, состоявшая изъ 80 домовъ, уже не существуетъ. Въ Капосеккѣ и Торчинѣ сгорѣло около ста домовъ. 28-го числа изверженіе приняло еще ужаснѣйшій видъ. Жители Скафаты и Сарно ожидали ежeminутно своей гибели: шесть потоковъ лавы угрожали вдругъ мѣстечкамъ Торре дель Аннунціата, Боско Тре-Казе и Боско-Реале; ужасъ былъ повсемѣстный; но 29-го числа сила изверженія значительно ослабѣла, и сегодня наконецъ начинаютъ успокоиваться перепуганные жители Оттавискаго и Маурскаго округовъ. Убытокъ, причиненный домамъ и землямъ, полагается въ 300,000 червонцевъ Неаполитанскихъ. Невозможно себѣ представить сего величественнаго, и въ то же время, ужаснаго зрѣлища Природы! Къ лавѣ можно было подходить безъ всякой опасности, и въ три послѣдніе вечера отправились въ деревни, урожаемые изверженіемъ, не только высшее общество Неаполя, и иностранцы, живущіе въ Неаполѣ, Соррентѣ, Кастелламаре, но и тысячи горожанъ и крестьянъ, женицы и дѣтей изъ сосѣдственныхъ селеній.“ (Сбв. Пг.)

Письмо изъ Вильны въ Витебскъ.

Въ минуту, когда мое сердце болѣе всего разстрогано, и къ вамъ обратили мысли мои, добрый Г. Ив. Сегодня, то есть 30-го Августа, мы торжествовали, вмѣстѣ съ Россією, день незабвенный для насъ; посвященный памяти Царя, соединявшаго въ себѣ всѣ добродѣтели царственные. Въ театрѣ представляли *Украинку*. Партеръ наполненъ былъ воинами; ложи и кресла Генералами въ полныхъ мундирахъ. И мнѣ хотѣлось при моихъ занятіяхъ, сей вечеръ, по крайней мѣрѣ праздновать. Пѣсу играли, какъ всякую пѣсу, и она кончилась. Какъ вдругъ актеры раздѣляются; становятся хоромъ, и начинаютъ пѣснь, самую трогательную пѣснь. Она напоминала славные дни Россіи, опасности ея и подвиги. Но все это исчезло при появленіи портрета Виновника сихъ чудесъ, Героя благословеннаго, котораго разительное сходство, самая блѣдность, казалось, напоминали теперешнее его жилище и всѣ нашу потерю. Здѣсь все приняло иной видъ; наступила минута благоговѣнія;— всѣ встали— прекратились разговоры и воцарились торжественная тишина. Глаза старыхъ воиновъ, Генераловъ и всѣхъ присутствующихъ, устремились на одинъ предметъ. Нужно было тутъ находиться въ сію минуту, чтобы чувствовать ея святость.— Мы пришли веселы, отошли со слезами, съ неопредѣленнымъ чувствомъ грусти, какъ будто бы недавно, сегодня, какъ будто бы въ сію же самую минуту лишились мы нашего Благодѣтеля. Перевентвующее лице между военными, Генераль-Адъютантъ Нейдгардтъ, занимавшій первую ложу, не могъ скрыть чувствъ, коими былъ исполненъ; онъ искалъ взоровъ старыхъ воиновъ, хотѣлъ проникнуть въ глубину ихъ души и съ горестью ихъ соединить свою. Свойственно нѣжному сердцу желать, чтобы чувство его было раздѣлено, и оно сей разъ въ полной мѣрѣ раздѣлялось. Я хотѣлъ еще Вамъ сказать объ освѣщеніи города, о многихъ предметахъ, относящихся къ моимъ занятіямъ; но все это кажется такъ малымъ при картинѣ, которую желалъ, но не умѣлъ вамъ представить. Прибавлю только, что она мнѣ напомнила печальнѣйшій день для Россіи, когда я въ юныхъ еще моихъ лѣтахъ видѣлъ всю Вильну въ слезахъ. Тому будетъ девять лѣтъ назадъ— 27-го Ноября. А. Ю.

ogromną przepaść, mającą około dwie wiorsty długości, uformowaną ostatniem wielkiem wybuchnieniem w roku 1822, i nakoniec podniosł się na dwieście stop wyżej od starego krateru, tak, iż w Neapolu można go było widzieć wyraźnie. Ten mały Węzuwiusz, tak go nazywano, zapadł 26go dnia rano z okropnym trzaskiem, a na jego miejscu ukazała się ogromna czarna chmura, straszliwie wznosząca się coraz wyżej a wyżej; chmura ta zaćmiła słońce, i zasypała subtelnym dezczeniem popiołu nie tylko bliższe okolice Wulkanu, lecz Neapol i Pawzylipę. Rozpalona massa, zamknięta w bardzo ciasnem miejscu znalazła otwór we środku góry, prawie o trzy mile od wierzchołka. Z nieopisaną bystrością lawa pocięła z tego nowego otworu, i pędziła, niż we trzy godziny, zalała przestrzeń około 6 mil rozległą, niszcząc po drodze lasy, ogrody i domy. 27go dnia miał ten ogromny napływ lawy od 12 do 18 stop wysokości, szerokości zaś pół wiorsty. Letni pałac Xięcia Ottajańskiego, w którym tegoż samego dnia rano pewna podróżująca Angielka rysowała widok Węzuwiuszu, przemienił się wieczorem w niekształtne rozwaliny. Mała wioseczka San-Giowani, zawierająca 80 domów, już zniszczona. W Caposekie i Torczynie spaliło się około sta domów. 28go dnia wybuchnienie stało się jeszcze straszliwszem. Mieszkańcy Skafatti i Sarno co chwilę oczekiwali swej zguby: sześć potoków lawy zagrażało razem miasteczkom Torre del Annunciata, Bosko Tre-Kaze, i Bosko-Reale; przestach był powszechny; lecz dnia 29go siła wybuchnienia znacznie się zmniejszyła, i dziś nakoniec zaczynają się uspakając przelegnieni mieszkańcy Okręgu Ottajańskiego i Maurskiego. Szkody zrządzone przez to wybuchnienie w domach i gruntach liczą do 300,000 czerwonych złotych neapolitańskich. Niepodobna sobie wyobrazić tego wspaniałego, a razem i okropnego zjawiska przyrodzenia! Do lawy można się było zbliżać bez najmniejszego niebezpieczeństwa, i we trzy ostatnie wieczory udali się do wsi, którym zagrażało wybuchnienie, nie tylko wyższa klasa Neapolu i cudzoziemcy, mieszkający w Neapolu, Sorrencie i Kastellamare, ale też tysiące mieszkańców miasta i wieśniaków, kobiet i dzieci sąsiedzkich wiosek. „

List z Wilna do Witebska.

W chwili, gdy moje serce naybardziej jest wzruszone, do ciebie zwracam myśli moje, dobry Gustawie! Dziś, to jest, 30 Augusta, obchodziliśmy, z całą Rosyją, dzień dla nas niezapomniany, poświęcony pamięci Cesarza, który połączył w sobie wszystkie cnoty. W teatrze grano *Ukrainkę*. Parter napełniony był żołnierzami; łoże i krzesła Jenerałami w uroczystych mundurach. I ja chciałem przy moich zatrudnieniach ten wieczór przynajmniey święcić. Sztukę grano, jak każdą sztukę, i ona się skończyła. Gdy nagle rozdzielają się aktorowie; stają chorem, i zaczynają śpiew, naybardziej poruszający ze śpiewów. On przypominał sławne dni dla Rosyi, niebezpieczeństwa jey i wyprawy. Ale to wszystko znikło przy ukazaniu się portretu Twórcy tych cudów, Bohatyrą błogosławionego, uderzającego podobieństwa, którego sama bladeść, zdawała się przypominać terażniejsze jego mieszkanie i całą naszą stratę. Tu wszystko przyjęło inną postać; nastąpiła chwila religijna; — wszyscy powstali — przerwały się rozmowy, i uroczyste panowało milczenie. Wzrok starych żołnierzy, Jenerałów i wszystkich przytomnych, skierował się do jednego przedmiotu. Trzeba było znajdować się w tej chwili, gdyby uczuć jey świętość. Przyszliśmy weseli, odeszliśmy ze łzami, z nieopisanem uczuciem boleści, jak gdyby niedawno, dziś, jak gdyby w tej samej chwili straciliśmy naszego Dobroczyńcę. Pierwsza osoba między wojskowymi, Jenerał-Adjutant Neidhardt, zajmujący pierwszą łóżę, nie mógł ukryć uczuć, których był pełen; szukał oczami starych żołnierzy, chciał przeniknąć w głąb ich duszy i z ich boleścią połączyć swoje. Właściwe jest człowiekowi czu-temu życzyć, ażeby uczucie jego było podzielone, i ono ten raz podzielone było w zupełności. Chciałem ci jeszcze powiedzieć o oświeceniu miasta, o wielu przedmiotach, odnoszących się do moich zatrudnień; ale to wszystko wydaje się tak małym, tak nieznaczącym, przy obrazie, który chciałem, lecz nie umialem ci opisać! Dodam tylko, że on mi przypominał najsmutniejszy dzień dla Rosyi, kiedy w młodości jeszcze mojej, widziałem całe Wilno we łzach. 27 Nowembra będzie lat dziewięć temu. *A. J.*